

Naujienu Antroji Dalis

NR. 757

CHICAGOS LIETUVIŲ LITERATŪROS DRAUGIJOS LEIDINYS

XXI METAI

“DRAUGO” LAIKRODININKAI

Rašo M. Šnarienė

Nežinau, ar kurios kitos tautos išėivijos šviesuomenė taip labai bodisi savo praeitimi ir būkštauja dėl svetimybėje susikūrusių vad. “tautinių getų”, kaip mūsikiškai raštingieji.

Laiyraštiuose kartas nuo karto, lyg kokia sunkiai užgyjanti votis, vis atsiveria tos pačios temos: neva mes gyvename tik savo praeitimi ir ją per daug vertiname; neva mes savo tradicijų įsikibę laikomės, lyg jos būtų aukščiausias gėris. O visa tai neva trukdo mūsų kultūrinei pažangai ir dėl viso to negalime susišnekėti su savo vaikais.

Nuolat ir nuolat čia primenama nesulaikomas laiko bėgimas, dinamizmas — visur ir visuomet lyg pats laikas, metai, mėnesiai ir valandos būtų dabar kažin kokiū būdu sutrumpėję, lyg laiko skaičiavimo matai būtų pasikeitę.

Pr. metų Draugo 257 n-rio skyrelio, vad. Kertinė Paraštė, rašinyje “Atsukime laikrodžius, bet neatsukime laiko” K. B. (radūnas?) šitaip dėsto: “Tik mes šioje gyvojo gyvenimo tekmeje neretu atveju vis dar plūduriuojam, nerūpestingai išsitiesę ant romantiškojo praeities sielio, kai tuo tarpu dabarties diena mus paveja ir palieka burinės jachtos ar net motorlaivio greičiu”.

Kažin, ar kada gyvenimo tekme yra buvusi sustojusi ir ar pajėgtų ją kas nors sulaikyti? Mūsų praeitis toli gražu nėra buvusi tiek romantiška, kiek tra-

giška ir skaudi. O jei mes kai kurie ant to praeities sielio dar šiaip taip kyburiuojam, tai bene bus vienintelis būdas išlikti toje kunkuliuojančioje srovėje nenu-skendus! Ne vieną mūsų ji jau paglemžė ir nunešė. Vargu būtų tisklu patiems skandinti paskutinį plausto lentgalį, kai jokio patvaresnio kelto dar nesame susikalę.

Aiškindamas praeities reikšmę, K. B. dar priduria: “Šituo nenorime pasakyti, kad mums privalu praeities išsivadėti — ji turi būti gerbiama ir vertinama, jeigu viso to yra verta — praeitis, kaip nesugražinama savo esmėje, neprivalo būti atnešta ir pastatyta kaip stabas, tikint, kad ji nulems mūsų tautos likimą. Praeitis turi būti gerbiama, kaip gerbiami mirusieji. Tačiau vargu ar atsiras gyvasis, kuris iš pagarbos mirusiam norėtų pats pavirsti lavonu”.

Šioje vietoje visiems “motorlaivių ir jachtų” kapitonams norėčiau priminti, kad giesmelės apie “praeities lavonus”, “sustojusius laikrodžius”, getus ir kt. mūsų šėivijos ausyse jau prieš keletą metų praskambėjusios ir nutolusios praeitin. Kam jas vis tas pačias ir vis iš naujo giedoti? Net ir tas pats laikrodė, apie kurį nekantruoliai dabar nuolat tupinėja ir sukioja, yra praeities padaras ir jau geroka seniena. Jei nebūtų praeities, pakibtume ore! — Nebūtų už ko nusitverti, būtume, kaip Robin-

(Nukelta į 6 psl.)

PAULIUS AUGIUS

Medžio raižinys

Dienu Skeveldros

1.

“Literatūroj ir Mene” architektė A. Jankevičienė, tarp kita ko, rašo:

Džiugu, pvz., matyti, kad gerai saugomi ir tikslingai panaudojami Vilniaus Paveikslų galerijos (buv. Katedros), Karininkų namų (buv. vyskupų rūmų), Statybos parodos (buv. šv. Mykolo bažnyčios) pastatai. Netolimoje ateityje puikiajame Pažaislio ansamblyje įsikurs turistinė bazė, ir tuo būdu šis Lietuvos baroko perlas taps gausiai lankomu paminklu, kuriuo galės visi gėrėtis.

Tačiau dar toli gražu ne visi paminklai yra tinkamai panaudojami, visiems prieinami. Tik 24 proc. Vilniaus ir Kauno architektūros paminklų — visuomeninių pastatų pritaikyti arba pritaikomi šiuolaikinei paskirčiai. Gi daugelis paminklų išlaikė savo pirmąją — buvusiąją paskirtį iki mūsų dienų, o dar daugiau jų kol kas panaudojami netinkamai, jie neprieinami viešam lankymui, jų eksploatacijos sąlygos neatitinka pastatų apsaugos reikalavimų.

Kaip galėtų būti panaudoti šie pastatai, kurių didelę dalį sudaro buvusios bažnyčios?

Mūsų ir užsienio šalių architektūros paminklų apsaugos praktikoje kulto pastatai dažnai paverčiami koncertų salėmis, muziejais, parodų paviljonais, lektoriumais. Pavyzdžių toli ieškoti nereikia: kokie nuostabūs vargonų muzikos koncertai vyksta Rygos katedroje (labai gerai, kad jie nuskamba ir mūsų Paveikslų galerijoje). Muzikos akordai, susilieję su ekspresyvia Rygos katedros gotika, veikia itin giliai

ir įspūdingai. Daug gero kulto pastatų šiuolaikinio panaudojimo pavyzdžių turime Maskvoje (Kremliaus soborai). Leningrade (Kazanės, Isakijaus soborai), Kijeve (Sofijos, Kijevo-Pečioros vienuolyno cerkvės), Novgorode (Sofijos soboras) ir kituose Tarybų Sąjungos miestuose. Netgi užsienyje kulto pastatuose ruošiamos dailės parodos (Vienos Minoritų bažnyčioje), koncertuoja kameriniai ansambliai (Lježo koplyčioje, kur grojo ir mūsų styginis kvartetas), simfoniniai orkestrai (šv. Jono bažnyčioje Londone).

Vertingiausi mūsų respublikos architektūros paminklai taip pat turėtų būti neblogiau panaudojami. Visų pirma tai sakytina apie Vilniaus Bernardinų bažnyčią — garsią savo gotiškais krištoliniais skliautais ir puikiais renesansiniais paminklais; šv. Jono bažnyčią, kuri yra tartum panteonas su puikiomis senojo Vilniaus mokslo ir meno veikėjų memorialinėmis lentomis ir skulptūromis. Juk tai — ištisi muziejai. Juos, man rodos, turėtų globoti Vilniaus Dailės Institutas ir Universitetas, į kurių kompleksus minėtieji paminklai įeina. Nemažiau vertingi ir įdomūs Vilniaus šv. Kotrynos ir Kauno šv. Jurgio bažnyčių pastatai. Tai — reto grožio baroko ir gotikos epochų architektūros šedevrai.

2.

Dabar į... Vakarų lietuvių bažnyčiose “Dirvos” Nr. 24 (žr. V. Meškauskas “Bažnyčios architektai, dailininkai”) skaityme:

Jungtinėse Amerikos Valsty-

KAZYS BORUTA

kovo 9 d. mirė Vilniuje. Sekančiame Naujienu priede spausdinsime kelis rašinius apie mirusį mūsų tautos poetą.

Patarimas "Persigandusiam"

Iš "Draugo" Spyglių ir Dyglių (š. m. kovo 6 d.):

— Persigandęs rašo Spygliam:

"Tur būt ne iš piršto išlaužė J. Mškns, rašydamas "Drauge" sausio 23 d., kad saulė nuo žemės yra 148,600,000 km. atstume ir kad jos šviesa pasiekia žemę per 1 val. 22 min. 23 sek. Padalinus atstumą iš laiko gauname, kad šviesos spindulys skrenda 1740 km. per sekundę.

O gi man ir mokyklos suole ir vėliau buvo kalte kalama, kad šviesos spindulys skrenda 300,000 km. per sekundę.

Tik pagalvokite, koks tokiu trumpu laiku greičio kritimas!

Persigandęs būtų daug geriau padaręs, jei būtų paskyręs šiek tiek dėmesio mano straipsniui "Pamidorai ir harmonai" (Naujienos, š. m. vasario 20 d., Antroji Dalis). Viena, Persigandusiam nebūtų buvę reikalo aprašinėti savo siaubo, o būtų reikėję tik atkreipti nežinančių dėmesį į mano straipsnį (o ir man būtų buvę šiek tiek reklamos!), antra, Persigandęs nebūtų tiek persigandęs, kiek persigando, ir, gal, nebūtų pridaręs tiek klaidų, kiek pridarė: kaip kad minėjau "Pamidoruose ir harmonuose", p. J. Mškns. klaida buvo labai paprasta ir, gal, net dovanotina (kas gi, pagaliau, neklysta?), būtent, p. J. Mškns. ne ten, kur reikia, įkišo kablelį ir dėl to gavo lygiai dešimt kartų didesnį rezultatą (turiu galvoje jo nurodytą laiką — 1 val. 22 min. 33 sek.). O p. Persigandęs, paėmęs vietoje 33 sek., kaip kad buvo p. J. Mškns. nurodyta, tik 23, dar, be to, nesugebėjęs ir padalyti — tur būt, iš baimės!

— vietoje maždaug trisdešimt tūkstančių kilometrų (t. y. kaip tik dešimt kartų mažiau, negu reikia!) sugebėjo gauti keistą rezultatą — 1740 km! Gal dalyba buvo atlikta tuo metu, kai buvo nešama prie burnos Asbacho taurelė. Kas perskaitė visą Persigandusio laišką Spygliams ir Dygliams, tas žino, ką bendra visa ši istorija turi su Asbachu.

Šiek tiek paskaičiavęs išsiaiškinau, vis dėlto, kuriuo būdu Persigandęs išsvejojo 1740 km. — jis "pagerino" J. Mškns. skaičių 1 val. 22 min. ir 33 sek., būtent, paėmė 2 val. 22 min. ir 23 sek. Taigi, juokiasi puodas, kad katilas juodas.

Tad, kaip sakydavo gerais senais čėsais, p. Mškns. kalė, o p. Persigandęs — zalatijo. Linkėdamas abiem geriausios kloties, reiškia pagarbos A. Zujus

Prieš krikščionybės laikus statytas romėnų koliziejus praeitą savaitę gavo storą sluoksnį sniego. Pagonių romėnų pastate dabar jau pastatytas didelis kryžius.

RAGANOS IR BAIMĖ SIAUČIA DŽIUNGLESE

Nepriklausomoje Kongo respublikoj

Neseniai viename susirėmime su raudonais "revoliucionieriais", Kongo ministerio pirmininko Moise Tšombės kareiviai prie Kindu pasigavo retą grobį — sugavo Kongo džiunglėse labai plačiai žinomą seną mažą raganą Mama Onema, kuri už gerą atlyginimą "dirbo" revoliucionierių vadui Nikolui Olengai.

Lėktuvu (ne ant šluotos) parlakinta į Kongo sostinę Leopoldville, Mama Onema sutiko savo talentus nuo šiol panaudoti premjero Tšombės labui ir pradėjo jam virti savo magiškąją mediciną iš akmenėlių ir karolių, beždžionės odos maišelių ir leopardo odos maišelių. Negana to, ji savo raganavimų "formules" įkalbėjo į magnetines juosteles, kurios skubiai išsiuntinėtos į Kongo provincijas, kur per garsintu-

vus paleidžiamos kaip agitacinės kalbos prieš Olengą. Vakarų stebėtojai sako, kad mamos Onemos sumoderninti burtai reiškia Tšombe daugiau, negu visa divizija kariuomenės.

Kalbama, kad premjeras Tšombe žada raganą mamą Onemą panaudoti ir prieš savo politinius oponentus, kadangi Kongoje egzistuoja nemažiau kaip 200 grupių, kurios vadinas partijomis ir per jas neįmanoma jokia vienybė, kuria Tšombe galėtų pasiremti. Neseniai per vieną konvenciją pavykę 49 "partijas" sulieti į vieną pasivadinusią Conaco arba Convention Nationale Congolaise. Manoma, kad ragana sugebės į Conaco suvaryti žymesnę partijų dalį.

NAUJIENOSE GALI RAŠYTI
KIEKVIENAS IR APIE VISKĄ

THE DINER
IS OPEN AGAIN
At 4747-49 W. Madison
Under new Management.
Specializing in Steaks,
Chops and Complete Meals
Phone 378-9751

D J'S BEAUTY SALON
6730 So. Pulaski Rd.
For the styles to glamorize you in the
year ahead!
Permanents — Styling — Tinting —
Frosting — Silver Blending —
Cutting — Shaping.
Hours Mon. — thru Fri. 9 to 9 P. M.
Sat. 9—5, Sun. — 9—1.
Phone for appointment 582-1383

PEPE'S

OLD TIME

BAR-CAFE

Serving The Finest in Foods
Imported Beers On Tap
767-9368 ★ 4142 W. 63rd ST.

NELAUKITE — RYTOJ GALI BŪTI PERVELUI

Jei norite užsitikrinti nuo ugnies namus, baldus, automobilius, ar šiaip ką apdrausti, reikalaukite agento, arba brokerio, kad jis parūpintų jums polisą per mūsų kompaniją. Nelaimėi ištikus, neturėsite jokių nemalonumų.

"Mes esame pirmaklasiai nariai Chicago Board of Underwriters"

O'MALLEY & McKAY, INC.

222 WEST ADAMS STREET KAMBARYS 1043

Telefonas: CEntral 6-5206

Generaliniai Agentai šių Kompanijų:

American Bonding	Manhattan Fire & Marine
American Indemnity	Mercury Mutual
Casualty Mutual	Monarch
Fidelity & Deposit	National Union
Fire and Casualty of Conn.	New York Fire
Gibraltar Insurance	Security Insurance
The Hanover	United States Fire
Highway Insurance	Universal Insurance
The Home	Western Fire & Casualty
Interstate	California Life
LaSalle Casualty	

PASIMATYKIT SU STANLEY LITVINU

APIE SAVO NAMO
INSULACIJOS PROBLEMAS

Dabar yra laikas tinkamai įrengti savo namą vasarai ir žiemai.

Mes turime išdirbtą reputaciją pilno pasirinkimo A-1 rūšies stako lentų ir namams materioly.

CARR-MOODY LUMBER COMPANY

3039 SO. HALSTED STREET — Tel.: VICTORY 2-1272

STANLEY LITVINAS, Mrg. — LIETUVIAI SALESMONAI

“Nebus dekoracijų, ne vaidinsime”, – nedžiuginančiai tarė G. Velička

Bet A. Žaliūnas spektaklį išgelbėjo, sceną per vieną naktį išpuošdamas

Scena iš “Minija vėl išsiliejo”. Birutė Reivydaitė Urtikės vaidmenyje ir pats veikalo autorius ir režisierius Gasparas Velička vaidino Krištupą. Dekoracijos Algirdo Žaliūno. Foto L. Briedis

— Atvažiavo į Los Angeles režisierius Gasparas Velička, — pasakoja šiam korespondentui Dramos Sambūrio veiklus valdybos narys ir vaidintojas Vladas Gilys, — po kiek laiko pradėjome repetuoti jo “Šienapiūtę”. Viskas ėjo gerai, bet kai susirinkome paskutinijai repetacijai, dar scenos dekoracijos nebuvo paruoštos. Režisierius Gasparas Velička nei liūdnei nei piktai, bet tvirtai pasakė visiems žinomą tiesą: Nebus dekoracijų, ne vaidinsime! Bet per naktį dekoracijos atsirado ir vaidinimas įvyko. Algirdas Žaliūnas, tik neseniai iš Australijos į Los Angeles atvykęs, ėmėsi nors bėdos dekoracijas paruošti: su būriu vyrų per naktį jam padirbėjus, pasisėkė spektaklį išgelbėti.

(Čia minimas autorius ir režisierius Gasparas Velička jau yra miręs. Los Angelėj mirė jis

1962 m. rugpiūčio 7 d. Palaidotas Kalvarijos kapuose).

Tai buvo jau beveik prieš 10 metų, kai Algirdas Žaliūnas Los Angelėj pirmąsias dekoracijas nupiešė. Algirdas Žaliūnas kuklus žmogus, nesireklamuoja, tad abejoju, kad jis vestų savo darbų ir žingsnių metraštį ar registraciją. Kiek per eilę metų Algirdas Žaliūnas yra talkininkavęs Los Angeles lietuvių scenai? Vargu kas žino. Nevisos ir organizacijos tvarkingai veda savo archyvus — vaidinimas praėjo, rinkliava pasibaigė — po metų nė nebeatsekama, kas pinigą, kas savo darbą ar kūrybinius meno gabumus aukojo.

Pažintis su A. Žaliūnu

Algirdas Žaliūnas mokytis pradėjo Kauno Aukštesniojoje technikos mokykloje, bet karas ten mokslą nutraukė. Iš Vokie-

neštuosius darbus ir žmones, pirmiausia norisi paminėti vertingus Algirdo Žaliūno pasidarbavimus, kuriuos jis talkon atėidamas skyrė SLA 75 kuopai ir bendrai Los Angeles lietuvių scenai, scenos menui.

1963 m. metiniame Susivienijimo Liet. Amerikoje 75 kuopos parengime Dramos Sambūris vaidino Antano Rūko vieno veiksmo komediją “Kojinės”. Režisavo Dalila Mackialienė — dekoracijos Algirdo Žaliūno.

Antano Rūko “Kojinės” vaidino Dramos Sambūris, režisuojant Dalilai Mackialienėi, programos viršelis — A. Žaliūno spaudai paruoštas. Vaidinimas sėkmingai praėjo SLA 75 kuopos metiniame vakare 1963 m.

1963 m. gegužės 11 d. Dramos Sambūris surengė savo organizacijos vardu spektaklį — Antano Rūko trijų veiksmų linksmą nutikimą “Bubulis ir Dundulis”. Dekoracijos Algirdo Ža-

1964 metais SLA 75 kuopos metiniam parengimui programą paruošė Dramos Sambūris, režisuojant Dalilai Mackialienėi buvo suvaidinta moterų fantazija — “Pasaulis be vyrų”. Dekoracijos Algirdo Žaliūno.

1965 metais Dramos Sambūris, Dalilai Mackialienėi režisuojant, Susivienijimo Lietuvių Amerikoje 75 kuopos metiniame parengime suvaidino Anatolijaus Kairio trijų veiksmų komediją “Rūtos be darželių”. Dekoracijos Algirdo Žaliūno.

Algirdo Žaliūno pieštas programos viršelis. “Rūtos be darželių” A. Kairio komedija buvo Dramos Sambūrio suvaidinta šimet sausio 24 d. SLA 75 kuopos metiniame parengime. Režisavo D. Mackialienė.

liūno, režisavo Dalila Mackialienė. Vaidinimas buvo pakartotas tą patį metų birželio 9 d. antrame spektaklyje, kurį finansavo Susivienijimo Lietuvių Amerikoje 75 kuopa.

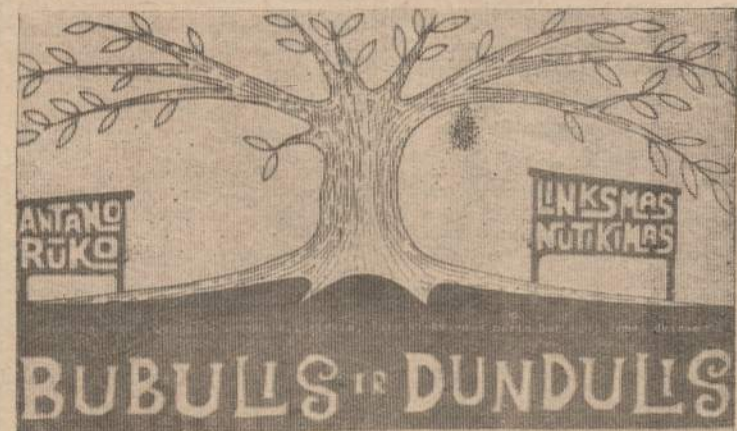
Algirdas Žaliūnas
Foto L. Kančauskas

lijos buvo emigravęs į Australiją. Sidney mieste veikė tautinių šokių ir vaidinimo rateliuose. Persikėlęs gyventi į Los Angeles tęsė architektūros studijas. Dabar, kaip iš J. Kaributo aprašymo, penktadienio nume-

4 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, MARCH 27, 1965

ryje įdėtojo, matome — sėkmingai dirbujasi savo specialybėje.

Šimet Susivienijimo Lietuvių Amerikoje 75 kuopa mini savo veiklos 60 metų sukaktuves. Norisi sukaktuviniiais metais vienu kitu straipsniu prisiminti kai kuriuos šios organizacijos darbus. Prieš keliant laiko dulkėmis ap-

Programos viršelis, pieštas A. Žaliūno. “Bubulį ir Dundulį” Dramos Sambūris Los Angelėj vaidino du kartus: savame ir SLA 75 kuopos užprašytame spektaklyje. Režisavo D. Mackialienė.

Algirdas Žaliūnas talkininkauja visiems, kas tik pakviečia: 1960 m. Lietuvių Bendruomenės Apylinkė surengė Petro Vaičiūno “Naujųjų žmonių” dramoms vaidinimą. Vaidino Dramos Sambūrio nariai, režisavo Juozas Kaributas — dekoracijos Algirdo Žaliūno. Tų pat metų rudenį Pirmojoj Kalifornijos Lietuvių Dienoje, rengtoje Liet. Bendruomenės, buvo suvaidinta Gasparo Veličkos pjesė “Minija vėl išsiliejo”. Režisavo pats autorius Gasparas Velička, vaidino Dramos Sambūrio nariai — dekoracijos Algirdo Žaliūno. 1962 m. L. A. Šeštadieninės mokyklos tėvų

komitetas surengė vaikams egulutę ir vaidinimą. Vaidintas rašytojo Juozo Švaisto parašytas vaizdelis “Vakaras Taigoje”. Režisavo J. Kaributas, dekoracijos — Algirdo Žaliūno.

1964 m. Dramos Sambūris du kartus suvaidino Vytauto Alanto “Kyla vėtra ūkanose”, dviejų veiksmų pjesę. Spektaklių pelnas buvo skiriamas Vasario 16 gimnazijos naudai. Režisavo Dalila Mackialienė, dekoracijos — Algirdo Žaliūno.

Šimet režisorius Juozas Kaributas su grupe vaidintojų balandžio 10 ir 11 dienomis šv. Kazimiero parapijos salėje vaidins latvio rašytojo V. Kalniņš

Petro Vaičiūno "Naujųjų žmonių" scena grafo rūmose: sėdi grafas — L. Reivydas, Karaliūna vaidino V. Gilyas, motina — J. Pėterienė, Sargelį — J. Kaributas (jis ir režisierius), Zigmą — E. Skystimas, Ireną — Juratė Šaltenytė.

komediją "Raudonasis vynas". Dekoracijas piešia Algirdas Žaliūnas.

Čia paminėti paskutiniųjų penkerių metų Algirdo Žaliūno, kaip scenos dekoratoriaus, nevisi dar-

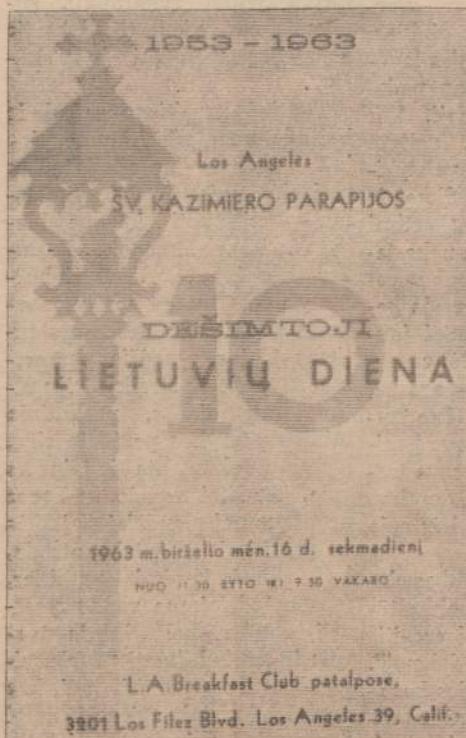
bai. Yra vadovavęs visai eilei mažesnių programų bei koncertų scenos išpuošimui. Per didžiąsias šventes ir šv. Kazimiero parapijos klebonas J. Kučingis šaukiasi Algirdą Žaliūną bažny-

čią išdekoruoti bei meniškai sveikinimo laiškus papuošti, o taip pat ir koncertų programas nupiešti.

Meniškos programos — patrauklios reklamos

A. Žaliūno pieštas programos viršelis. "Kyla vėtra ūkanose" Dramos Sambūris vaidino Vasario 16 gimnazijos naudai. Režisavo D. Mackialienė.

Algirdas Žaliūnas talkoje parapijai: dešimtosios Lietuvos Dienos koncerto programos viršelis. Šioje sukaktuvinėje dienoje koncertavo iš Chicagos atskridę: solistė Danutė Stankaitytė ir Stasys Baras.

kaip tinkamiau paruošti sceną, kaip suprojektuoti dailesnes, su vaidinimo idėja besiderinančias, dekoracijas.

Piešdamas programas ar reklamas, jis taip pat labai puikiai įpina vieną ar kitą veikalo simboliką. Pavyzdžiui, Vytauto Alanto "Kyla vėtra ūkanose" veiksmas vyksta Vilniaus rūsyje. A. Žaliūno pieštas programos viršelis — tamsus mūras, kurio kelios plytos — vieta autoriaus vardui ir pavardei bei veikalo pavadinimui.

Antano Rūko "Bubulio ir Dundulio" linksmas nutikimas vyksta lietuvių sodyboje, prie bitelių duzgėjimo bei paukštelių čiulbėjimo — Algirdas Žaliūnas programos viršelio piešinyje tą primena stilizuotu medžio vaizdu ir bičių spiečium.

Anatolijaus Kairio komedijos "Rūtos be darželių" programos viršelis rūtėlėmis papuoštas.

Antano Rūko "Kojinės" linksma komedija. Ir kaip įvairia-raščiu programos viršelis išmargintas! Ta pačia proga reikia pastebėti, jog viršelyje nė vienas žodis nėra spaustuvėj surinktas, bet raidės arba pats A. Žaliūnas piešė arba jas surikiavo paimdamas iš dailininkams skirto alfabeto.

Amerikiečiai biznio reklamai išleidžia nemažai pinigų. Los Angeles amerikoniškojo spaudoj dažnai būna General Electric kompanijos paveiksluoti ir puošnūs skelbimai. Ir ne kartą tokio skelbimo pakraštėlyje yra tekę pastebėti įpintas raides A. Ž. — reiškia, skelbiną paruošė ir piešė Algirdas Žaliūnas. Sekasi jam darbovietėje, sekasi jam ir lietuviškajame gyvenime, nes "kostumierių" jam netrūksta. Ir maži skautukai, skautų tėvai ir anksčiau jau minėtosios organizacijos — vis kviečia padirbėti, laisvalaikį nuo šeimos nutraukti, sceną ar programą papuošti.

Aukštai vertindami Algirdo Žaliūno pasiaukojimą lietuviškajam darbui, linkime jam iš-tvermės ir toliau visuomenei talkininkauti — ir mus džiuginti meno darbais.

J. Klauseikis

Algirdas Žaliūnas Balfio vajuje: jo paruoštos ir Balfui dovanotos programos viršelis.

Režisieriai, kurie su Algirdu Žaliūnu bendradarbiauja, yra ne kartą pastebėję, jog labai miela ir lengva su Algirdu Žaliūnu dirbti. Jis labai greitai pagauna

"Viena birželį", J. Naumištiškio dramos Los Angeles scenoje. Dekoracijos A. Žaliūno. Veiksmas — malūno raštinėje. Iš kairės: Jonas Šiupinys, vaidinęs Audronį, Juozas Kaributas, režisierius ir vaidinęs senelį, Dalia Andrašūnaitė — Barbutė, Jonė Pėterienė — Buivydienė, Juozas Gilyas — Buivydas, Vincas Dovydaitis — Berkis. Vaidinimas buvo surengtas 1962 m. Amerikos Lietuvių Tarybos Los Angeles skurui Lietuvos nepriklausomybės šventę minint. Ta pati vaidintojų grupė Danutei Vebeliūnaitėi vaidinant Barbutę, veikalą vaidino San Francisco lietuviams.

Foto L. Kančauskas

MIUNCHENAS

"Ka? Ko nori?" Vyras stovi maisto produktų turgavietėje Miunchene, skrybėlę ant kaktos užsitraukęs, pirštus už odinių kelnų pakabų užkišęs. "Aš noriu, kad nufotografuotumė mane". Jis purto galvą. "Bet ką tu man už tai duosi?", sako jis. "Aš esu tikras miunchenietis. Aš žinau kainas. Už kiekvieną paveikslą alaus bokalą!" Be žodžių jis įspaudė man į delną tris markių vienetus. "Tai yra taip, kaip aš darau pirkdamas suvenyrą", paaiškino jis ir su juoko išraiška veide atsistojo pozavimui.

Kas Miunchene gyvena, turi būti sumanus. Mat, Miunchenas yra ne tik autonominio Bavarijos krašto sostinė ir didumo atžvilgiu Vakarų Vokietijos antras miestas. Miunchenas reiškia daugiau. "Tik aš pats galiu save", sako bavarai — ir toks yra Miunchenas: Miunchenas.

Niekas pasaulyje jo nepralengia. Todėl miuncheniečiams pavydi visi žmonės, kurie priversti kitur gyventi. Bet kur kitur: ar provincijoje, ar prerijoje, ar Prūsijoje. Kuo jie pralenkia kitų didmiesčių gyventojus ir kuo jie gali didžiuotis? Štai kuo: jie moka gyventi — geriau, lengviau, linksčiau ir maloniau, negu Hanoverijoje ir Duisburge, Frankfurte ar Stutgarte. Ir jie ne tik patys gyvena, bet leidžia ir kitiems gyventi. (Iš vokiečių posakio: Leben und leben lassen).

Dabar Miunchenas turi daugiau teatrų, negu Berlynas, daugiau restoranų, negu Hamburgas. Daugiau automobilių, negu Diuseldorfas ir Esenas kartu. Miunchenas turi Vokietijoje daugiausia menininkų, rašytojų ir studentų, gražiausių mergaičių, daugiausia automobilių lempų (žalių - raudonų šviesų) ir Miunchene daugiausia išgeriama alaus: 230 literių kiekvienam miuncheniečiui per metus, tuo tarpu, kai vidurkis Vokietijoje — tik 108. Miunchenas yra miestas vienodai galvojančių, nors miestas susideda ne vien iš miuncheniečių. Iš 1,18 milijono gyventojų tik 250 000 yra gimę Miunchene.

Miunchenas niekad nebuvo toks, kaip šiandien. Tačiau Berlynas kenčia dėl Vokietijos suskaldymo. Hamburgui trūksta

paramos iš provincijos ir kadaise pelningos laivininkystės Elbėje. Miunchenas po karo tik laimėjo. Įsikūrė nauji fabrikai, bankai, apdraudimo bendrovės. Iš Berlyno persikėlė pramonininkai, kaip Siemensas, prekybininkai, kaip Muenemanas, artistai, kaip Hildegard Knief. Iš rytų atvyko vokiečių didikai. Tikru pasaulio didmiesčiu Miunchenas tačiau nepasidarė. Iš didelio antplūdžio išėjo mišinys: iš dalies bavariškas, iš dalies prūsiskas, iš dalies pasiturintis, iš dalies darbininkiškas — pusiau kaimiškas, pusiau didmiestiškas. Miuncheniečiai sako: milijoninis kaimas. Tačiau Miunchenas yra pirmoje eilėje jaunų žmonių miestas.

Tai tiek apie Miuncheną.

Iš "Neue Illustrierte"

L. Kvecas

San Francisco 124 pėdų aukščio švyturys šviečia nuo saulės nusileidimo iki užtekėjimo. Pakraščių sargai leido Julie Armos užlipti į švyturio viršų ir pasižiūrėti, kaip vandenyno bangos muša krantus.

IŠ LIETUVIŲ TAUTOSAKOS:

- ★ Liežutis skaudesnis už lazda.
- ◆ Liežutis be kaulų, bet kaulus sulaužo.
- ★ Nekišk nosies, kur nereikia.
- ◆ Liežutis žmogaus gydytojas ir žudytojas.
- ★ Nekask kitam duobės, pats įkrisi.
- ◆ Ne kitą kąsk, o savo liežuvį prikąsk.
- ★ Nelaimingas, kas gyvena tik sau.
- ◆ Blogas draugas, kurs ne-

- laimėi ištikus pranyksta.
- ★ Draugą pažinsi druską kartu valgydamas.
- ◆ Geri draugai dalinasi ir musę per pusę.
- ★ Žmogų pažinsi iš jo draugų.
- ◆ Tarp butelių atsiradę draugai sudūžta.
- ★ Blogas draugas, kurs pila vandenį prieš malūnui.

NUNEZ TREE SERVICE
LICENSED — INSURED
Topping, pruning, removing, surgery.
We also do all types of hauling.
(3 fully equipped trucks available).
Also City & Suburbs
FOR FREE EST., CALL
728-6281

COSMOS PARCEL EXPRESS CORPORATION

Patikima ir žinoma firma Amerikoje, turinti daugelio metų patyriną leidžiamiems siuntiniams į USSR

PRANEŠA:

Eilėje garantuojamų užsakymų sovietinės gamybos prekėms, kaip tai: AUTOMOBILIAMS, SALDYTUVAMS, TELEVIZIJOS APARATAMS ir kt., pats gavėjas gali pasirinkti dovanas už bet kokio dydžio sumą.

Jūs taip pat galite užsakyti MAISTO PRODUKTŲ DOVANAS giminėms, esantiems USSR. Pristatymas skubus iš produktų sandėlių, esančių SOVIETŲ SAJUNGOJE. Kainos prieinamos.

Katalogų prašykite bet kuriame mūsų skyriuje arba Vyriausioje Įstaigoje:

45 West 45th Street,
New York, N. Y., 10036, Room 1101

Tel. CI 5-7905

DĖDĖS ŠERNO GYVENIMO BRUOŽAI

yra geriausia dovana žiemos vakarams.

Vyresnieji Amerikos lietuviai Juozą Adomaitį - Dėdę Šerną asmeniškai pažino, skaitė jo straipsnius, knygas ir klausėsi jo paskaitų. Dabar jie gali paskaityti gražiai surašytą Dėdės Šerno gyvenimą. Jiems bus įdomu prisiminti senus laikus ir pasiskaityti gražių istorijų. Naujai atvykęs lietuviai galėtų žiemos pasiskaitymams nupirkti Antano Rūko parašytą Vienišo žmogaus Gyvenimą - Dėdės Šerno gyvenimo bruožus. Jie pradžiugins kiekvieną, kas jį atsimeina ir pažinojo, o naujesiems ateiviams, jaunimui, rašytojo A. Rūko lengvas, vaizdus gražia literatūrine forma pasakojimas duos progos susipažinti su mūsų pirmųjų išėivių šviesuolių gyvenimu ir jų kieta, ideologine veikla.

Antanas Rūkas, VIENIŠO ŽMOGAUS GYVENIMAS, Juozo Adomaičio - Šerno gyvenimo bruožai. Išleido Amerikos Lietuvių Istorijos Draugija, Chicago, 1962 m. 206 psl. kaina 2 dol.

GAUNAMA "NAUJIENŲ" ADMINISTRACIJOJE

MENO ŽINIOS

Redaguoja MIKAS SILEIKIS

Beckmanno triumfališka kelionė

(Iš parodos Art Institute)

Mokslo kelias, karai

Max Beckmann gimė 1884 m. Mirė 1950 m. JAV. Dabar yra Chicagos Meno Insitute apžvalginė jo paroda, išstatyta 78 tapybos darbai, 100 atspaudų, piešinių ir 40 autportretų. Dailininkas gimė Leipcige. Jo tėvas buvo turtingas milų pirklys. Jaunasis Beckmannas apsigyveno Braunschweige. Būdamas 10 metų, šiame viduramžių laikų mieste pirmą kartą pamatė Rembrandto tapybą. 19-tus metus eidamas mokėsi Weimaro meno akademijoje. Jis toj akademijoje būdamas, atkreipė meno kritikų dėmesį. Jam buvo sutelkta 3,000 markių, kad jis vyktų į Paryžių „patobulinti savo stilių“. Beckmannas nesutiko vykti į Paryžių, sakydamas, kad kas Paryžiuje daroma, — visiems žinoma. Jis nutarė pamatyti Berlyną ir ten išvyko.

1905 m. jo didelis tapinys „Jaunas žmogus prie jūros“ atkreipė vokiečių dėmesį ir jis laimėjo Villa Romana premiją 6 mėnesiams studijuoti Florencijoje. Grįžęs į Berlyną, tapė portretus, didelio formato religinius paveikslus ir tragiškų įvykių scenas, jų tarpe 1912 m. nutapė „Titaniko nuskendimą“. Šis ankstyvojo laikotarpio didelio formato tapinys yra išstatytas pirmojoje salėje. Tai pavaizduota, kaip didysis laivas skęsta, kaip žmonės valtyse sausakimšai susėdę dideliame išgastyje plūduriuoja... Jis po to buvo žinomas, kaip vokiečių Delacroix.

1914 m. būdamas jau 30 metų, Beckmannas pasiekė fenomenališko pasisekimo, bet prasidėjęs Pirmasis pasaulinis karas privertė jį nutraukti menininko darbą, nes reikėjo stoti į karišką tarnybą. Jis tarnavo medikaliame korpuso vokiečių kariuomenėje. Baisūs išgyvenimai karo laukuose pakeitė jo gyvenimą ir meną. Po vienu metų kasdien matomų baisumų mūšių lauke, operacijų kambariuose, Beckmanną išsėmė fiziškai ir dvasiniai ir jis buvo atleistas iš tarnybos. Be to, gyvenimas Vokietijoje virto nuolatinio alkiu ir rūpesčiais, — nedarbas, savivaliavimas, kas taip pat atsispindi ir jo vėlesnėje kūryboje. Jis buvo vadinamas „paskutiniuobjektu ekspresionistų meistras“, bet jis buvo per daug nepriklausomas, kad būtų galima jį palyginti su bet koku meno sąjūdžiu. 1920 m. vėl jis buvo laikomas kaip vadas ekspresionistų judėjime „Die Sachlichkeit“ (naujas objektyviškumas) sąjūdyje, ieškant „reikšmingos realybės“ prieš visokias futuristines makabrijas ir palaidas utopijas. Jis garsėjo,

kaip menininkas. Individualios parodos jam buvo rengiamos, leidžiamos jo monografijos. Jis tapo savo valstybės dideliu žmogum ir dėstė Frankfurto meno mokykloje. 1931 m. 8 jo tapybos darbai buvo priimti vokiečių meno parodoje Museum of Modern Art New Yorke.

Hitlerio persekiotas, — juodam sąrašas

Hitlerio laikais vėl Beckmanno gyvenimas pasidarė neramus, nes fiureris įsakė visus Beckmanno paveikslus surinkti ir išmesti iš visų muziejų ir iš visur, kur tiktai viešai rodomi, kaip „degeneruotus“ kūrinius. Dėl didesnės paniekos, Hitleris surengė „degeneruoto“ meno parodą, apie kurią spauda plačiai rašė. Tuo parodon buvo išstatyti ir Beckmanno darbai. Dabar, žmonės lankydami Art Institute Beckmanno parodą, kuri sudaryta iš paskolintų iš viso pasaulio muziejų ir privačių kolekcionierių, mato, kad paveiksai ne tik „nedegeneruoti“, bet humaniški, vaizduoja žmonijos gyvenimą, kovas, skausmus, gailesį ir nedorybes.

Po šitokio nubaudimo, Beckmannui Vokietijoje nebuvo vietos. Jis norėjo apsaugoti nors keletą portretų, ypač savo žmonos „Quappi“ (Matildos) portretus nuo Hitlerio rankos. Kūriniai buvo slaptai išgabenti į Amsterdamą. Olandijoje būdamas Beckmannas pareiškė norą atvykti į JAV, bet Amsterdamo konsulas nedavė vizos, nes vokiečiai jau buvo įsibrovę į Olandiją.

Atvyksta į JAV

Tiktai 1947 m. Beckmannai atvyko į JAV. Pirmiausia buvo pakviestas į Art Institutą Chicagoje, bet tai buvo anksčiau, prieš Antrąjį karą. Jis dėstė Washingtono universitete, St. Louis, vėliau Colorados universitetuose ir Oaklande, Calif. kolegijoje. 1949 m. jis laimėjo pirmą premiją Carnegie Institute parodoje Pittsburghe. Po to dar kelias premijas ir vėl buvo pakviestas mokyti Brooklyn Meno muziejuje.

Beckmanno kūryba

Max Beckmann plačios vaizduotės menininkas, heroiško gyvenimo įvykių kūrėjas, vienas didžiausių ekspresionistų. Jo piešinys laisvas, beveik eskyziškas, komiški ir tragiški charakteriai triumfuoja jo milžiniškuose triptikuose. Spalva: tamsios gilumos, juodos, mėlynos, raudonos, mažai žalios, dar mažiau geltonos spalvos. Spalvų taupumas užleidžia piešiniui ir pačiam vaizdui pirm-

Max Beckmann. Triptiko „Apakimas“ dešinioji dalis, dabar parodoje Art Institute

nybę. Vien figūrinės kompozicijos. Jo tapyboje daiktai ir žmonės nestovi vietoje, bet juda, plaukia, veržiasi energija, pvz., „Aktoriai“ (didelis triptikas), aktoriai aprenkti įvairiais kostiumais: juokdariai, rinti ir tragiškai nusiteikę veikėjai, kurinį padaro kaip gyvą, emocingą. Žiūrovą priverčia žiūrėti ir žiūrėti, — išskaityti jų veidų bruožus ir atspėti mintį. Jie tokie žmoniški ir suprantami. Kitas triptikas „Apakimas“, kur žmonės paveikslė gyvena, kalbasi, veikia, dainuoja, trimituoja, juokiasi, (žiūr. iliustraciją). „Atsiskyrimas“ — didelis triptikas — pavaizduoja surakintus žmones lipančius į laivą, kurie išplauks į laisvąjį pasaulį. „Akrobatai“, kitas didelio formato puikus kūrinys. Graikiškas motyvas „Odisejus ir Kalipso“, „Sfinkso išvežimas“, „Apache šokis“, kur daug veiksmo, ekspresijos, atrodo, kaip ristynės.

Triptikas „Argonautai“, tai paskutinis Beckmanno kūrinys, pilnas meilės, poezijos ir jaunuoliško žaismo. Iš 40 autportretų, keletas jų labai neįprastiniai, neformalistiniai. Jo paties jūrininko drabužiuose su itališka „taube“ dantys ir einant gatve su žmona „Quappi“ portretai. Juodu eina trofueru, kaip ir visi kiti eina. Puikus piešinys ir pasigerėtinios spalvos, kaip ir visoje kūryboje išlaikytas tas pats Beckmanno stilius, bet nanjos kompozicijos, nauji veidai bei pozos.

Beckmanno filosofiją nelengva suprasti. Tarp 1930—1940 m. jis sukūrė monumentalius žmoniškos dvasios gyvenimo išraiškos veikalus, kurie vis dar nėra teisingai išaiškinti. Jis

studijavo senuosius meistrus, ypač Goya ir El Greco.

Paskaita

Kaip jau priimta, neeilines parodas atidarant, Art Institute sukviečia savo rėmėjus, narius, alumnus bei mecenatus į parodos atidarymą dieną prieš atidarant publikai. Ta pačia proga duodamos paskaitos apie pačią parodą. Tą vakarą publikos tiek prisivirino, kaip niekad pirmiau. Fullerton salėn visa publika negalėjo sutipti, tai vargšui p. kuratoriui Harold Joachimui reikėjo tris paskaitas pakartotinai atpilti, net užkūmusiam, kai viena salė ištuštinama, kita prisipildo kone po tūkstantį žmonių!

Patartina šią parodą pamatyti paskutinį kartą. Niekad nebus pakartojama. Baigsis balandžio 11 d.

Parodos atidaryme dalyvavo Beckmanno našlė „Quappi“ (Matilda Beckmann).

Naujas „Viltis“ numeris

„Viltis“, dvisavaitinis anglų kalba leidžiamas folkloro žurnalas, 1965 m. kovo-balandžio num. Leidėjas-redaktorius Vyt. Beliajus, P. O. Box 1226, Denver, Colo. 80201. Įdomus straipsnis apie Makedoniją, J. Daužvardienės valgių gaminių receptas. G. Gudauskienės vad. berniukų kvarteto nuotrauka; A. Čurionis, G. ir S. Gudauskai ir A. Arbas, arch. A. ir Alės Rūtos Arbačiauskų sūnus, Laiškas iš Vilniaus, Meksikiečiai JAV, Japonų šokiai, Romanotacija (šokių principai) ir kiti straipsniai.